

О. М. Савастєєва

д.е.н., доц.

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Ефективність підприємницької діяльності суб'єктів господарювання досягається завдяки організованому, якісному, оперативному і ефективному управлінню, що представляє собою сукупність взаємопов'язаного та послідовно здійснюваного функціоналу. Враховуючи зазначене, дослідження сутності і необхідності реалізації завдань фінансового аналізу в інформаційній системі управління,

а також дослідження всіх існуючої методології, принципів та методичного інструментарію його здійснення, надання на основі аналізу пропозицій щодо вдосконалення підходів до управління суб'єктом господарювання є надзвичайно актуальним завданням. «Фінансовий аналіз виступає важливим аспектом управління фінансами для бізнесу та інвестування. Це процес побудови математичних представлень фінансових операцій для того, щоб з'ясувати, які фінансові рішення найбільш ефективні для прибутковості та стійкості бізнесу» [1].

Як зазначає Книшек О. О., «успішна діяльність підприємства в умовах ринку значною мірою залежить від того як здійснюється комплексний і складний процес управління підприємством, суть якого зводиться до пошуку і прийняття найбільш ефективних рішень і їх практичного здійснення. У процесі розвитку економіки України все більшої значущості набуває системний підхід до управління підприємствами. Виникає потреба аналізу об'єкта дослідження – суб'єкта господарювання – як складної економічної системи. Отже, системний підхід дозволяє розробити умови оптимізації роботи підприємства в цілому» [2].

Сучасні наукові напрацювання подають велику кількість показників, за допомогою яких можна охарактеризувати фінансовий стан підприємства. Так, головними з них є наступні групи показників: оцінювання майнового стану підприємства; достатності акціонерного капіталу; прибутковості; ліквідності і платоспроможності; рентабельності суб'єкта господарювання; рівня ділової активності; фінансової стійкості та стабільності компанії. Втім, систематичне дослідження фінансового стану суб'єкта господарювання не завжди доцільно здійснювати за всіма групами показників. Тільки через застосування різноманітних методик діагностики можна висвітлити головні «проблемні» аспекти підприємницької діяльності.

Як слушно зазначають Стащук О. В. і Шостак Л. В., «в умовах воєнного стану збільшується частина підприємств, які збанкрутували або в даний момент знаходяться у кризовому стані з об'єктивних на те причин. Зокрема, вплив чинника воєнного стану на ймовірність банкрутства суб'єктів підприємницької діяльності проявляється у наступному. По-перше, початок воєнних дій є безпосереднім чинником негативного впливу на функціонування

не лише підприємств, а й економіки країни в цілому, що пов'язано із переведенням економіки країни до воєнної моделі» [3].

Водночас, воєнний стан і активні військові дії підвищують рівень як фінансового і підприємницького ризику, так і ризику пошкодження і зруйнування майна суб'єктів господарювання. За оцінками впливу війни на діяльність бізнес-суб'єктів, питома вага підприємств, які знаходяться під загрозою зникнення, в межах прифронтових та частково окупованих територій складає близько 45 % для первинного сектору (сільське господарство і видобуток), 35 % – для вторинного сектору (об'єкти промислового виробництва) та 37 % – для третинного сектору (послуги) [4].

Одним з найбільш дієвих способів запобігання банкрутству є забезпечення фінансово-економічної безпеки через використання в системі фінансового аналізу головних методів оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання, використання яких за нормальних умов зазвичай носить комплексний характер. Однак в умовах війни, використовувати одночасно повний спектр методів і інструментів фінансового аналізу недоцільно і дорого, особливо в умовах суттєвої обмеженості ресурсів. Варто обирати оптимальний набір методів, який корелює зі специфічними характеристиками певного суб'єкта господарювання або комбінувати декілька методів і інструментів, які відповідають визначеним критеріям. Отже, необхідно застосовувати такий інструментарій фінансового аналізу, використання якого дозволить забезпечити максимальне досягнення цілей на основі врахування складної специфіки зовнішнього середовища та за умови мінімізації операційних витрат діяльності.

Саме в умовах війни пріоритетним напрямом фінансового аналізу залишається визначення ймовірності настання банкрутства. В даному контексті найбільш оптимальним вважаємо використання дискримінантних моделей, які дозволяють оцінити вірогідність настання банкрутства на основі розроблення або використання інтегральної моделі аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання. Виділяють однофакторні (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) і багатофакторні (модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенко, Савицької) моделі. Беззаперечними перевагами застосування дискримінантних моделей виступають простота

їх розрахунку, можливість використання для значних масивів аналітичних даних, а також досить висока точність і об'єктивність.

Використання такого інструментарію фінансового аналізу уможливорює визначення передумов кризи, які з'являються задовго до настання безпосередньої небезпеки банкрутства, з метою прийняття першочергових превентивних заходів, серед яких найбільш широко використовуваними є наступні: скорочення витрат, перегляд або зупинка інвестиційних проєктів, оптимізація структури бізнесу тощо.

Список використаної літератури

1. Савастеева О. М. Використання хмарних технологій у фінансовому аналізі: імплементація досвіду до вітчизняних реалій. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови* : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 31 травня 2024 р. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. с. 268–271
2. Книшек О. О., Тарасенко Ю. О. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економічний простір*. 2018. № 139. С. 171–181.
3. Стацук О. В., Шостак Л. В. Банкрутство підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44.
4. Ливч Д., Федчишин В., Хоменко І., Дяків А. Оцінка впливу війни : звіт. URL: <https://cutt.ly/nMr0J5L> (дата звернення: 14.11.2024).